

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه شهید چمران اهواز

شماره پایان نامه :

۹۳۵۲۳۰۱

دانشگاه شهید چمران اهواز

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه کارشناسی ارشد

گرایش مشاوره و راهنمایی

عنوان:

بررسی رابطه نظارت و تعارض والدین با سلامت روان فرزندان

پژوهشگر:

خسرو بنایی

استاد راهنما:

دکتر رضا خجسته مهر

استاد مشاور:

دکتر خالد اصلانی

تیر ۱۳۹۳

« چکیده پایان نامه »

نام: خسرو

نام خانوادگی دانشجو: بنایی

عنوان پایان نامه: بررسی رابطه نظارت و تعارض والدین با سلامت روان فرزندان

استاد راهنما: دکتر رضا خجسته مهر

استاد مشاور: دکتر خالد اصلانی

رشته: مشاوره و راهنمایی

درجه تحصیلی: کارشناسی ارشد

محل تحصیل: دانشگاه شهید چمران اهواز

تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۹۳/۴/۱

کلید واژه: نظارت والدین، تعارض والدین، سلامت روان فرزندان

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین نظارت و تعارض والدین با سلامت روان فرزندان است. جامعه آماری پژوهش حاضر دانش آموزان سال اول مقطع متوسطه (دوره دوم) شهرستان بهبهان می باشد که در سال ۱۳۹۲-۱۳۹۳ مشغول به تحصیل بوده اند که از میان آنان تعداد ۳۰۰ نفر (۱۵۰ نفر دختر و ۱۵۰ نفر پسر) با روش نمونه گیری خوشه ای تصادفی چند مرحله ای جهت شرکت در پژوهش انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده شامل پرسشنامه تعارض زناشویی (والدین)، پرسشنامه نظارت والدین و پرسشنامه سلامت روان بودند. داده ها با استفاده از روش های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون تجزیه و تحلیل شدند. نتایج پژوهش بیانگر وجود رابطه مثبت معنی دار بین نظارت والدین با سلامت روان فرزندان و رابطه منفی تعارض آشکار و پنهان والدین با سلامت روان فرزندان هم در نمونه ی دختران و هم در نمونه ی پسران بود. همچنین نتایج با استفاده از روش رگرسیون چندگانه نشان داد که ترکیب هر دو متغیر تعارض و نظارت والدین می تواند به میزان زیادی سلامت روان فرزندان هم در نمونه دختران و هم در نمونه پسران را پیش بینی کند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: کلیات پژوهش	
۲.....	مقدمه
۳.....	بیان مسئله
۴.....	اهمیت و ضرورت پژوهش
۷.....	اهداف پژوهش
۷.....	فرضیه های پژوهش
۸.....	تعریف متغیرها
فصل دوم: پیشینه پژوهش	
۱۱.....	مفهوم شناسی سلامت روان
۱۲.....	عوامل موثر بر سلامت روان
۱۴.....	سلامت روان و رضایت زناشویی و موفقیت
۱۵.....	شیوه های ایجاد و تقویت سلامت روان
۱۵.....	تعریف بهداشت روان در فرهنگهای مختلف
۱۷.....	اصول سلامت روان
۱۸.....	خصوصیات افراد دارای سلامت روان
۱۹.....	نقش خانواده در تامین سلامت روان
۱۹.....	نظریات مرتبط با سلامت روانی
۲۵.....	نظارت بر رفتار فرزندان
۲۹.....	عوامل موثر در نظارت بر رفتار فرزندان
۳۲.....	مهارت های نظارت
۳۳.....	توافق والدین

۳۸ تناسب با هنجارهای اجتماعی و فرهنگی
۴۵ تعارض والدین
۴۹ ابعاد تعارض
۵۱ الگوهای ارتباطی
۵۳ دیدگاه‌های تعارض
۵۴ عوامل تعارض
۵۶ انواع تعارضات خانوادگی
۵۷ روش‌های حل تعارض
۵۹ علت‌شناسی تعارضات والدین با فرزندان
۶۲ عوامل خانوادگی مرتبط با اختلالات نوجوانان
۶۴ الگوهای روابط والد-نوجوان
۶۷ پیشینه خارجی
۷۳ پیشینه داخلی

فصل سوم: روش پژوهش

۷۹ طرح پژوهش
۷۹ جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری
۸۰ ابزارهای پژوهش
۸۳ روش اجرا
۸۳ روش تحلیل داده‌ها

فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

۸۵ یافته‌های توصیفی
۸۶ یافته‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

تبین یافته‌های مربوط به فرضیه های پژوهش.....	۹۵
نتیجه گیری	۱۰۴
محدودیت‌های پژوهش.....	۱۰۵
پیشنهادهای کاربردی.....	۱۰۶
پیشنهادهای پژوهشی.....	۱۰۶
منابع فارسی	۱۰۸
منابع انگلیسی.....	۱۱۱

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۴ میانگین، انحراف معیار، بیشترین و کمترین نمره آزمودنی ها در متغیرهای پژوهش	۸۵
جدول ۲-۴. ضریب همبستگی بین تعارض والدین با سلامت روان فرزندان دختر	۸۶
جدول ۳-۴. ضریب همبستگی بین تعارض والدین با سلامت روان فرزندان پسر	۸۷
جدول ۴-۴. ضریب همبستگی بین نظارت والدین با سلامت روان فرزند	۸۸
جدول ۵-۴. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه مربوط به تعامل تعارض آشکار و تعارض پنهان والدین با سلامت روان فرزندان دختر (Enter)	۸۹
جدول ۶-۴. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه مربوط به تعامل تعارض آشکار و تعارض پنهان والدین با سلامت روان فرزندان پسر (Enter)	۹۰
جدول ۷-۴. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه مربوط به تعامل تعارض والدین و نظارت والدین با سلامت روان فرزندان دختر (Enter)	۹۱
جدول ۸-۴. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه مربوط به تعامل تعارض والدین و نظارت والدین با سلامت روان فرزندان پسر (Enter)	۹۲

فصل اول

زمینه و موضوع پژوهش

مقدمه

سازمان بهداشت جهانی سلامت را به عنوان حالتی از بهزیستی کامل جسمی، ذهنی و اجتماعی و نه صرفاً بیمار نبودن تعریف کرد (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۰۱ و ۲۰۰۴). جاهود^۱ (۱۹۵۸) از نداشتن بیمار روانی به عنوان معیار سلامت روانی انتقاد و به جای آن معیارهای چندگانه را برای سلامت روانی ارائه کرد. متأسفانه تا مدتها پیشرفت قابل ملاحظه ای در کاربرد این دیدگاه ها در قلمروهای علمی و عملی مشاهده نشد. سلامت یک مفهوم چند بعدی است که علاوه بر بیمار و ناتوان نبودن، احساس شادکامی و بهزیستی^۲ را نیز در برمی گیرد. اغلب روانپزشکان، روان شناسان و محققان بهداشت روانی جنبه های مثبت سلامت را نادیده می گیرند. تلاش هایی که در جهت گذر از الگوهای سنتی سلامتی صورت گرفته گر چه زمینه لازم را برای تلقی سلامت به عنوان حالتی از بهزیستی (نه صرفاً نبود بیماری) فراهم ساخته ولی کافی نیست. البته الگوهای جدید سلامت نیز به طور عمده بر ویژگی های منفی تاکید دارند و در آنها ابزارهای اندازه گیری سلامت اغلب با مشکلات بدنی (تحرك^۳، درد^۴، خستگی و اختلالات خواب)، مشکلات روانی (بخصوص اضطراب و نگرانی) و مشکلات اجتماعی (ناتوانی در ایفای نقش اجتماعی، مشکلات زناشویی) سروکار دارند.

عوامل و مشکلات زیادی هستند که می توانند سلامت جسمی و روانی فرزندان را از روند رو به رشد خود باز دارند، از این مشکلات می توان به پیچیدگی های زندگی امروزی، ماشینی شدن، ویژگی های شخصیتی والدین، تعارض و شیوه های نظارتی والدین را می توان نام برد. هدف پژوهش حاضر تعیین رابطه ی ساده و چندگانه نظارت والدین و تعارض آنها با سلامت روان فرزندان است.

1. Jahod
2. well-being
3. Mobility
4. Pain

بیان مسئله:

زندگی خانواده نقش اساسی در حفظ سلامت روانی، اجتماعی و جسمانی فرزندان و والدین دارد. خانواده اولین و مهم‌ترین بافت اجتماعی را برای رشد انسان فراهم می‌سازد. در جریان رشد طبیعی هر فرزندی یک رشته تغییرات شناختی، عاطفی و اجتماعی را شاهد هستیم. تقریباً همه‌ی فرزندان در طول رشد و در جریان سازگاری با این تغییرات ممکن است دچار مشکلاتی شوند و سلامت روان فرزندان را تحت تاثیر قرار دهد، که این مشکلات می‌تواند رفتاری-عاطفی و یادگیری باشد. اکثر مشکلات رفتاری فرزندان منعکس کننده شرایط پیچیده بین فردی اعضای خانواده به‌ویژه والدین می‌باشد. به عبارت دیگر وجود مشکلات رفتاری فرزندان به منزله روابط معیوب اعضای خانواده با یکدیگر است و با روش‌های تربیتی نادرست والدین و تعاملات معیوب آن‌ها با فرزندان ارتباط دارد.

از دیدگاه سکستون^۱ (۱۹۹۶) تعارض هنگامی رخ می‌دهد که، چیزی که رضایت را برای شخص فراهم کرده، در حالی که همان چیز برای دیگری محرومیت را به دنبال آورد. درمانگران سیستمی، تعارض را هر نوع تنازع بر سر تصاحب پایگاه‌ها و منابع قدرت که در جهت اخذ امتیازات دیگری و افزایش امتیازات خود بروز می‌کند، می‌دانند. بدیهی است که طرفین نزاع قصد دارند به طرف مقابل خود آسیب برسانند، تاکتی‌های او را خنثی و بالاخره از صحنه بیرون کنند. بنابراین وجود تعارض زناشویی ناشی از واکنش نسبت به تفاوت‌های فردی است و گاهی اوقات، آن قدر شدت می‌یابد که احساس خشم، خشونت، کینه، نفرت، حسادت و سوءرفتار کلامی و فیزیکی در روابط زوجها حاکم می‌شود و به شکل حالات تخریب‌گر و ویران‌گر بروز می‌کند، ادامه این رفتار نه تنها به خود زوجین (والدین) بلکه به دیگران و از همه مهم‌تر فرزندان آسیب می‌رساند و علاوه بر آن نظارت والدین آن دسته از رفتارهای والدین را شامل می‌شود که در خدمت جامعه‌پذیری (فرایند انتقال ارزش‌های اجتماعی از والدین به فرزندان) فرزندان قرار دارد. این امر به صورت توانایی والدین در اعمال رهنمود، ثبات، توانایی تحمل رفتارهای نامطلوب (برای مثال فریاد کشیدن، بهانه‌جویی، گریه و...) و استفاده از مشوق‌ها و تقویت‌ها، نمود دارد. محبت نیز شامل صمیمیت، علاقه، مهربانی و عاطفه والدین می‌باشد.

یکی از مهم ترین نگرانی های اکثر والدین آن است که فرزندان شان به آسیب های روانی و اجتماعی دچار شوند. این نگرانی بسیاری از آنان را بر آن می دارد که بسیاری از خرج های اضافی را انجام دهند تا از ایجاد چنین آسیب هایی در فرزندان خود پیشگیری کنند. در این میان، ممکن است بعضی از والدین بسیاری از اصول و عقاید خود را نیز زیر پا گذارند و بسیاری از کارها و فعالیت هایی را انجام دهند که با آن موافق نیستند و یا بسیاری از خرج های اضافی و نامناسب انجام دهند تا از ایجاد چنین مشکلات و آسیب هایی در فرزندان خود پیشگیری کنند.

یکی از مهم ترین عواملی که به رشد و سلامت کودکان و نوجوانان کمک می کند، ارتباط سالم و مثبت والدین و فرزندان است فرزندان است فرزندان که ارتباط خوبی با والدین خود دارند از بسیاری از مشکلات و آسیب های اجتماعی در امان می مانند. تحقیقات نشان داده اند، ارتباط خوب و غنی با والدین، یکی از مهم ترین عوامل پیشگیری از آسیب های اجتماعی است.

یکی از مهم ترین اجزای ارتباط غنی و سالم فرزندان با والدین، نظارت والدین بر رفتار فرزندان است. نه تنها مهم است که والدین رابطه غنی، گرم و صمیمانه با فرزندان داشته باشند بلکه همزمان، بسیار مهم است که والدین بتوانند برای فرزندان خود رفتارها، انتظارات و محدودیت هایی مشخص کنند و بر رفتار آنان نظارت داشته باشند که تا چه حد انتظارات والدین را انجام می دهند و به محدودیت های خانواده احترام می گذارند و در صورتی که از این انتظارات و محدودیت ها سرپیچی کردند چگونه با آنان برخورد شود تا بتوانند با خانواده خود همراه شوند. لذا این پژوهش در صدد پاسخ به این سوال اساسی است که آیا بین نظارت والدین و تعارض والدین با سلامت روان فرزندان رابطه وجود دارد؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

بدیهی است که کشور ما به مطالعات و تحقیقات مربوط به آموزش و پرورش نوجوانان و کودکان نیاز فراوان دارد و در این میان لازم است به مسائل و مشکلات مهمی که به نحوی به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان لطمه می زند توجه لازم مبذول گردد. لذا، تحقیقاتی ارزنده و مشکل گشا در این زمینه برای

رسیدن به وضع نسبتاً مطلوب، ضروری به نظر می‌رسد. از طریق یافتن راه‌هایی برای افزایش عملکرد تحصیلی، با توجه به عوامل خانوادگی، می‌توان قدم‌های مؤثر و راه‌گشایی در جهت حل این مشکل برداشت.

به علاوه، شعاری نژاد (۱۳۷۷)، به نقل از قره باغی، وفایی، الهیاری و بهرامی، (۱۳۹۱) معتقد است که خانواده به عنوان اولین و مهم‌ترین کانون رشد و تربیت نوجوانان اهمیت فوق‌العاده‌ای در شکل‌گیری و تکامل رفتار آن‌ها دارد. بی‌تردید باید گفت که خانواده نقش ویژه‌ای در الگو شدن و آموزش دادن رفتارها و میزان‌های اخلاقی و اجتماعی دارد. هرگونه ارتباط و وابستگی والدین به فرزند و یا فرزند به والدین و یا والدین با یکدیگر به عنوان پایه‌ای برای ارتباط اجتماعی بعدی فرد می‌تواند مورد الگو و سرمشق قرار گیرد (کامینگز^۱، ۲۰۰۶).

بیشتر پژوهش‌های انجام گرفته نشان داده است که بین عوامل خانوادگی مثبت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد (محبی نورالدین وند، مشتاقی و شهبازی، ۱۳۹۰). اما، در رابطه با تنش‌ها و تعارضات خانوادگی و فقدان رابطه گرم و مثبت با والدین که پیش‌بین قوی در ایجاد و ماندگاری مشکلات هیجانی و رفتاری نوجوانان است و به عملکرد ضعیف دانش‌آموز در مدرسه منتهی می‌شود، پژوهش‌های بسیار کمی، به‌ویژه در ایران، انجام گرفته است. بررسی این مسائل و مشکلات یکی از ضروریات انجام این پژوهش می‌باشد.

به نظر می‌رسد تعارض در روابط بین والدین و نوجوان اجتناب‌ناپذیر باشد. در واقع، تعارض به ناتوانی در حل تفاوت‌ها اشاره داشته و بیشتر با تنش، خصومت و پرخاشگری همراه است (هال^۲، ۱۹۸۷). تعارض بین والدین به عنوان یکی از عوامل مخرب بر روی رشد و توسعه اجتماعی نوجوانان و کودکان شناخته شده است. نتایج نشان داده است که تعارض بین والدین طیف گسترده‌ای از مشکلات اجتماعی، رفتاری و سلامت کودکان را تشکیل می‌دهد (کلی^۳، ۲۰۰۰). در واقع، یک ارتباط مثبت بین تعارض و درگیری

1. Cummings
2. Hall
3. Kelly

والدین با مشکلات رفتاری (پرخاشگری) و هیجانی (افسردگی) وجود دارد که سلامت کودک را تهدید می کند (کارلسون^۱، ۱۹۹۰).

با توجه به اینکه سلامت روانی فرزندان می تواند در پیشرفت آنها در همه زمنه ها تاثیر مستقیمی داشته باشد، لذا پژوهش حاضر از نظر بنیادی و کاربردی می تواند اهمیت زیادی داشته باشد. اهمیت بنیادی پژوهش حاضر به این دلیل است که رابطه‌ی متغیرهای تعارض بین والدین و نظارت والدین با سلامت روان را بررسی می کند و در نتیجه یافته های جدیدی را در اختیار محققان قرار می دهد. اهمیت کاربردی این پژوهش نیز به این دلیل است که با آشکارکردن روابط میان متغیرهای پژوهش اطلاعات کاربردی و مفیدی را در اختیار متخصصان قرار می دهد.

به علاوه، در جامعه رو به تحول کنونی، نیروی انسانی نقش ویژه و ارزنده ای دارد. عوامل بالقوه ای در رشد و شکوفایی نیروی انسانی دخیل اند. بنابراین، بررسی مشکلات و مسائل خانوادگی که منجر به عدم سلامت روانی افراد جامعه می شود و عملکرد مناسب آنها را در جامعه و مدرسه تضعیف می کند حائز اهمیت می باشد. همچنین، نتایج این پژوهش می تواند برای مشاوران، روان شناسان و مشاوران تحصیلی، مدارس و خانواده ها مؤثر و قابل استفاده باشد. در این پژوهش، تأکید بر قشر عظیمی از جامعه، یعنی نوجوانان، است که آینده یک نظام را تعیین می کنند.

یکی از مهم ترین اجزای ارتباط غنی و سالم فرزندان با والدین، نظارت والدین بر رفتار فرزندان است. نه تنها مهم است که والدین رابطه غنی، گرم و صمیمانه با فرزندان داشته باشند بلکه همزمان، بسیار مهم است که والدین بتوانند برای فرزندان خود رفتارها، انتظارات و محدودیت هایی مشخص کنند و بر رفتار آنان نظارت داشته باشند که تا چه حد انتظارات والدین را انجام می دهند و به محدودیت های خانواده احترام می گذارند و در صورتی که از این انتظارات و محدودیت ها سرپیچی کردند چگونه با آنان برخورد شود تا بتوانند با خانواده خود همراه شوند.

تحقیقات نشان داده اند اعمال نظارت از سوی والدین، باعث افزایش امنیت فرزندان می شود و کاهش خطر و سلامت روانی آنان می شود. علاوه بر این، هر چه نظارت صحیح والدین بر رفتارهای فرزندان

1. Carlson

بیشتر باشد، احتمال رفتارهای مثبت و سالم در فرزندان بیشتر می شود به خصوص بهبود و رشد موفقیت های تحصیلی. یکی از مهم ترین عوامل محافظت کننده از انجام رفتارهای پرخطر و به خصوص مصرف مواد در کودکان و نوجوانان، نظارت والدین بر رفتار فرزندان است. فرزندی که کمتر والدین بر رفتار آنان نظارت دارند، احتمال بیشتری دارد که به مواد روی آورند. برعکس، والدینی که بر رفتار فرزندان خود نظارت مناسبی دارند کمتر احتمال دارد که به مصرف و سوء مصرف هر نوع ماده ای بپردازند. با این وجود، تا به حال برنامه هایی که در زمینه افزایش نظارت والدین بر رفتارهای فرزندان باشد، آموزش های اندکی صورت گرفته است.

اهداف پژوهش:

هدف کلی این پژوهش بررسی رابطه بین نظارت و تعارض والدین با سلامت روان فرزندان می باشد.

اهداف جزئی نیز عبارتند از:

- ۱- تعیین رابطه نظارت والدین با سلامت روان فرزندان
- ۲- تعیین رابطه تعارض والدین با سلامت روان فرزندان
- ۳- تعیین رابطه چندگانه نظارت والدین و تعارض والدین با سلامت روان فرزندان

فرضیه های پژوهش:

- فرضیه ۱- بین نظارت والدین و سلامت روان فرزندان دختر رابطه مثبت وجود دارد.
- فرضیه ۲- بین نظارت والدین و سلامت روان فرزندان پسر رابطه مثبت وجود دارد.
- فرضیه ۳- بین تعارض والدین و سلامت روان فرزندان دختر رابطه منفی وجود دارد.
- فرضیه ۳-۱- بین تعارض آشکار والدین و سلامت روان فرزندان دختر رابطه منفی وجود دارد.

فرضیه ۲-۳- بین تعارض پنهان والدین و سلامت روان فرزندان دختر رابطه منفی وجود دارد.

فرضیه ۴- بین تعارض والدین و سلامت روان فرزندان پسر رابطه منفی وجود دارد.

فرضیه ۱-۴- بین تعارض آشکار والدین و سلامت روان فرزندان پسر رابطه منفی وجود دارد.

فرضیه ۲-۴- بین تعارض پنهان والدین و سلامت روان فرزندان پسر رابطه منفی وجود دارد.

فرضیه ۵- بین تعارض آشکار و تعارض پنهان والدین با سلامت روان فرزندان دختر رابطه چندگانه وجود دارد.

فرضیه ۶- بین تعارض آشکار و تعارض پنهان والدین با سلامت روان فرزندان پسر رابطه چندگانه وجود دارد.

فرضیه ۷- بین تعارض والدین و نظارت والدین با سلامت روان فرزندان دختر رابطه چندگانه وجود دارد.

فرضیه ۸- بین تعارض والدین و نظارت والدین با سلامت روان فرزندان پسر رابطه چندگانه وجود دارد.

تعریف متغیرها:

تعریف مفهومی سلامت روان:

سازمان بهداشت جهانی (۲۰۰۴) سلامت روانی را به عنوان حالتی از بهزیستی که در آن فرد توانمندی خود را شناخته از آنها به نحو موثر و مولد استفاده کرده و برای اجتماع خویش مفید است تعریف می‌کند. به طور کلی بهداشت روانی ایجاد سلامت روان به وسیله پیشگیری از ابتلا به بیماری‌های روانی، کنترل عوامل موثر بر و از آن، تشخیص زودرس، پیشگیری از عوامل ناشی از برگشت بیماری‌های روانی و ایجاد محیط سالم در برقراری روابط صحیح انسانهاست (میلانی فر، ۱۳۸۶).

تعریف عملیاتی سلامت روانی:

میزان نمره ای است که آزمودنی از فرم ۲۸ سؤالی پرسشنامه سلامت عمومی^۱ (GHQ) که توسط گلدبرگ^۲ و هیلر^۳ (۱۹۷۹) ساخته شده، سنجیده می‌شود.

تعریف مفهومی نظارت والدین^۴:

میزان کنترل و در دسترس بودن فرزندان توسط والدین در طول شبانه روز (جوادی، ۱۳۸۷).

تعریف عملیاتی نظارت والدین:

میزان نمره ای است که آزمودنی‌های از پرسشنامه ۶ ماده ای نظارت والدین اسمال و کرنز^۵ (۱۹۹۳) کسب می‌کند.

تعریف مفهومی تعارض والدین:

تعارض زمانی به وجود می‌آید که زوجین به دلیل همکاری و تصمیمات مشترکی که می‌گیرند درجات مختلفی از استقلال و همبستگی را نشان دهند که این تفاوت‌ها را می‌توان روی یک پیوستار، از تعارض خفیف تا تعارض کامل طبقه بندی کرد (یانگ و لانگ^۶، ۱۹۹۸، به نقل از عزیزی مهر، ۱۳۹۲).

تعریف عملیاتی تعارض والدین:

میزان نمره ای است که آزمودنی‌های از پرسشنامه ۸ ماده ای تعارض والدین بوهرلر^۷ (۱۹۹۸) کسب می‌کند.

-
1. General Health Questioner
 2. Goldberg
 3. Hiller
 4. Parental monitoring
 5. Esmal and Kerens Parental Monitoring Questionnaire
 6. Yong and Lang
 7. Bohler Parental Conflict Questionnaire

فصل دوم

ادبیات و پیشینه پژوهش

در این فصل پژوهشگر در آغاز به ذکر مبانی نظری تحقیق می پردازد به این معنی که به تشریح متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق و مدل های مربوط به آنها اشاره می کند و پس از آن تحقیقات انجام شده داخلی و خارجی مرتبط با موضوع مورد بحث و بررسی قرار می گیرد.

مفهوم شناسی سلامت روان:

پیش از پرداختن به تعریف سلامتی روانی لازم است به یک نکته اشاره نماییم. سه واژه ی «بهداشت روانی» و «سلامت روانی» و «بهبودی روانی»^۱ گرچه دارای معانی متفاوتی هستند، ولی در مواردی بجای یکدیگر به کار می روند (هرشن سن^۲ و پاور^۳، ۱۹۸۸، ترجمه منشی طوسی، ۱۳۷۴).

بهداشت روان، عبارتست از: قابلیت ارتباط موزون و هماهنگ با دیگران، تغییر و اصلاح محیط فردی و اجتماعی و حل تضادها و تمایلات شخصی به طور منطقی، عادلانه و مناسب. نتیجه آنکه مفهوم بهداشت روانی عبارت خواهد بود از تامین رشد و سلامت روانی فردی و اجتماعی، پیشگیری از ابتلاء به اختلال روانی، درمان مناسب و بازتوانی آن.

از دیرباز سلامت روانی به عنوان یک هیجان یا عاطفه مثبت مثل احساس شادی و نشاط همراه با صفات شخصیتی مثبتی چون منابع و توانمندیهای روانشناختی عزت نفس قدرت تسلط و چیرگی بر محیط و شرایط، تاب آورد (توانایی شکیبایی و سالم بیرون آمدن از سختی ها و شداید) تلقی شده است. (جاهودا^۴، ۱۹۸۵).

نظرات دانشمندان در مورد سلامت روان و رضایت زناشویی:

افلاطون می گفت برای آنکه جمهوری خوب سازمان یابد باید قوانین اصلی آن قوانینی باشد که رابطه زناشویی را سامان بخشد (دانش، ۱۳۸۴).

1. Well- being

2. Hershenson

3. power

4. Jahoda

کارل منینجر^۱، می نویسد سلامت روان عبارت است از سازش فرد با جهان اطرافش به حداکثر امکان به طوری که باعث شادی و برداشت مفید و موثر به طور کامل شود.

واتسون^۲ بنیانگذار مکتب رفتارگرایی، معتقد است که رفتار عادی نمودار شخصیت سالم انسان عادی است که موجب سازگاری او با محیط و در نتیجه رفع نیازهای اصلی و ضروری او می شود چنین رفتاری نشانه سلامت روانی است (احمدوند، ۱۳۹۰).

از نظر کینز برگ^۳، سلامت روانی عبارت است از تسلط و مهارت در ارتباط صحیح با محیط بویژه در سه فضای مهم زندگی؛ عشق، کار و تفریح. به نظر وی استعداد یافتن وادامه کار، داشتن محیط خانوادگی خرسند، فرار از مسائلی که با قانون درگیری دارد، لذت بردن از زندگی و استفاده درست از فرصت ها ملاک تعادل و سلامت روان است (میلانی فر، ۱۳۷۰).

وینچ^۴ معتقد است که رضایت زناشویی انطباق بین وضعیت موجود با وضعیت مورد انتقاد است بر اساس این تعریف رضایت زناشویی وقتی وجود دارد که وضعیت موجود در روابط زناشویی با وضعیت مورد انتظار می باشد.

به اعتقاد هیمن^۵ در سال ۱۹۹۴ رضایت زناشویی به رویدادهای مثبت یا منفی کلی که زوجین در مورد ارتباطشان احساس می کنند، اشاره دارد و این رویدادهای مثبت یا منفی را تحت عناوین مختلفی نظیر خوشنودی رابطه ای، سازگاری رابطه ای و احساس رابطه ای مواجه می کند (علیپور و همکاران، ۱۳۹۲).

عوامل موثر بر سلامت روان

۱- ازدواجهای مناسب:

در تشکیل یک خانواده سالم که بتواند از سلامت روانی خوبی بهره مند گردد انتخاب مناسب و ازدواج موفق مرحله اولیه است. لازم است در ازدواج که اولین مرحله تشکیل خانواده به شمار می رود و پایه های

¹ Carl Mnyjnr

² Watson

³ Kynzbrg

⁴ Winch

⁵ Himan

اساسی تامین بهداشت روانی خانواده ریخته شود. در این راستا توافق شخصیتی، اقتصادی، فرهنگی و فکری حائز اهمیت است که توصیه می‌شود با یاری از مشاوران و متخصصات امر صورت بگیرد. ازدواجهای نامناسب که در آن همسران از عدم همخوانی شخصیت‌هایشان رنج می‌برند و یا مشکلات دیگری دارند در طول زندگی مخل سلامت روانی آنها و فرزندان خواهد بود.

۲- خانواده:

خانواده‌ها باید با آگاهی و کسب اطلاعات لازم در زمینه شیوه‌های صحیح مهارت‌های زندگی مثل کنترل و مدیریت استرس، برنامه ریزی برای زندگی، مدیریت اقتصادی خانواده، مدیریت ارتباطات برون خانوادگی، کنترل هیجانات، آموزش‌های مربوط به اجرای قاطعیت و جرات‌مندی به تامین سلامت روان افراد خانواده مبادرت ورزند.

۳ - وضعیت اقتصادی:

وضعیت اقتصادی با تاثیری که در فضای کلی زندگی می‌گذارد نقش خود را بر سلامت روانی خانواده اعمال می‌کند. مشکلات اقتصادی اغلب موجب بوجود آمدن مشکلات دیگری برای خانواده می‌شوند و خانواده ناچاراً با معنویات و محرومیت‌ها در سبک‌های زندگی و تصمیم‌گیری مواجه می‌شود که مجبور است با آنها دست و پنجه نرم کنند.

۴ - عوامل فردی:

جنسیت: جنسیت تعیین کننده مهم بهداشت روانی و بیماری روانی است. تعیین کننده ای است که اشاره به ویژگی‌های متمایز اجتماعی و بیولوژیک مردان و زنان دارد. جنسیت به عنوان یک مولفه قدرتمند تعیین کننده اجتماعی سلامت است که با مشخصه‌های دیگر مانند سن، ساختار خانواده، تعامل، درآمد، آموزش و حمایت اجتماعی و فرهنگ در ارتباط است (مرادی، ۱۳۹۱).

احساسات مثبت: احساسات مثبت بیشتر به ویژگی‌های شخصیمان وابسته است. خوشحالی گاهی با احساسات خوش بینانه و هدف دار همراه است نکته جالب اینست که داشتن حتی میزان کمی از